

NY

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM.

THEOL. KAND.

F Ø R S T E B I N D.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1857—59.

Forord.

Det blev oprindelig udtalt som de „kirkehistoriske Samlingers“ Bestemmelse at „meddele Aktstykker og Dokumenter, som endnu maatte forefindes, saavel til Fuldstændiggjørelse som til Berigtigelse af hvad der hidtil er bekjendt, foruden andre Smaabidrag“ (Dansk Kirketidende, 4de Bind, S. 130—31). At Samlingerne, hvoraf tre Bind nu foreligge, virkelig have bragt en Del Stof frem, der fuldstændiggjør og berigtiger, hvad man forhen kjendte til danske kirkehistoriske Begivenheder, Forhold og Personer, antager jeg vil indrømmes. Et andet Spørgsmaal er det derimod, om der ikke paa en Del af det samme Rum kunde være meddelt endnu vigtigere kirkehistoriske Oplysninger. Og her skal jeg ikke vægre mig ved at svare: Jo. Dog vil jeg bede den upartiske Dommer at lægge Mærke til to Ting. Selskabet har ikke haft nogen Sekretær, hvis Tid har tilladt ham udelukkende at opofre sig for dette Arbejde, hvad dog idetmindste til en vis Grad vilde udfordres, naar han skulde være saaledes hjemme i vor Kirkehistories utrykte Kilder, at han til enhver Tid skulde være istand til at afgjøre, hvad der som det vigtigste især fortjente Offentliggjørelse; meget maatte modtages, og modtages med Tak, naar det tilbød sig. Hvad Udgifteren af dette Bind angaar, da maatte han næsten uden Varsel overtage Udgifelsen af første Hefte, og uden at der forud var Materialer tilstede, hvorimellem der kunde vælges. At det, der derfor i Hast blev sammensøgt, ikke kunde svare til de strængeste Fordringer, kan ikke forundre. Vil Gud, at jeg i flere Aar skal fortsætte dette Arbejde, haaber jeg, at en Fremgang

til det bedre skal blive kjendelig. En anden Omstændighed, som vistnok ogsaa har virket til, at der i disse Samlinger ikke er fremkommet saa mange egentlig ny Oplysninger, som maaske ellers havde været muligt, er, at det af Hensyn til Læsekredsen maatte anses for raadeligt at lade de sværere Stykker (Aktstykker, Dokumenter o. desl.) afvexle med lettere Afhandlinger. Dog antager jeg, at der selv iblandt disse sidste ikke skal være ret mange, hvorved ikke en eller anden ny Kjendsgjerning er fremdragen, eller ialfald det forhen bekjendte fremstillet i et nyt Lys. Skjønt det ikke udtrykkelig udtaltes i den ovenanførte første Bestemmelse angaaende Samlingernes Formaal, er det dog en Hovedhensigt med dem, uddannet ved Praxis og næret ved vore kirkehistoriske Møder, at vække Sandsen for de kirkelige Minder af forskjellig Art, som endnu findes trindt om i Landet, en Hensigt, der vel saa meget opnaas ved almenlæselige Småafhandlinger, hvor det ny og ubekjendte knytter sig til det alt forlængst bekjendte, som ved Meddelelser af Aktstykker og Dokumenter, af hvilke dog som oftest kun den egentlige Historieforsker kan gjøre Brug. — At lade begge Dele venligt følges ad, og at afpasse det saaledes, at den ene ikke faar for stor Overvægt over den anden, antager jeg altsaa, er den rette Middelvej, som en Udgiver af disse kirkehistoriske Samlinger har at følge, og hvorved alle Medlemmers Tarv bedst varetages.

Kjøbenhavn den 25de Marts 1859.

Holger Fr. Rørdam.

Indhold.

	Side.
M eddelelser af Universitetets Archiv, ved <i>Udg.</i>	1.
I. Uddrag af Konsistoriets Forhandlinger 1543—1599	3.
II. Dr. Hans Povlsen Resens Forsvar for sin Lære	419.
III. Bidrag til Islands Kirkehistorie	441.
Riber Kapitels ældste Jordebog tilligemed nogle Bemærkninger om Kapitlets Indtægter under Katholicismen, af Overlærer <i>J. Kinch</i>	68.
Bidrag til Præstekaldelsens Historie, ved <i>Udg.</i>	92.
Aarhus Domkirke, af Professor <i>N. Høyen</i>	161.
Helgensager (Aarhus), af Lic. theol. <i>J. F. Fenger</i>	185.
Efterretninger om Frederik II.s Bibel, ved <i>Udg.</i>	203.
Bidrag til Fyns Stifts Kirke- og geistlige Historie, af Provst <i>J. L. Rohmann</i>	222.
Bidrag till Christiørn Pedersens Historia, af Boghandler <i>C. Sonnen- stein Wendt</i>	249.
Tre Prædikener af Mag. Nicolaus de Dacia, ved Cand. theol. <i>T. Skat Rørdam</i>	265.
Om Sværmerne Christoffer Mikkelsen og Lavrits Hellisen i Odense, af <i>Udg.</i>	319.
Historiske Efterretninger om Christian IV.s Kirke udenfor Kjøben- havn, ved <i>Udg.</i>	353.
Ribe Domkapitel paa Reformationens Tid, ved Overlærer <i>J. Kinch</i>	388.
De Danskes Studeringer i Vittenberg i Reformationstiden, ved <i>Udg.</i>	455.
Om de Danskes Studeringer i Paris i det 12te og 13de Aarhundrede og om Collegium Dacicum, af Adjunkt <i>A. Fabricius</i>	513.
St. Kjelds Levnetsløb, af Lic. theol. <i>J. F. Fenger</i>	526.
Danske Bearbejdelser af Davids Psalmer i 17de Aarhundrede, ved <i>Udg.</i>	538.
Tufstenskirkerne i Omegnen af Ribe, en archæologisk Meddelelse af Adjunkt <i>Jak. Helms</i>	584.
S maastykker:	
I. Til Oplysning om Bibeludgaven 1550	120.
II. Om M. Niels Mikkelsen Aalborg	126.
III. Et Bidrag til Skolevæsenets Historie under Kong Christian IV.	129.
IV. Dr. Zach. Kling som Sjællands Biskop 1659	132.
V. Om Kjeld Stub	136.

	Side.
VI. Bestemmelse om Naadensaaret efter en laalandsk Præst 1653	137.
VII. Statuter for Præsternes Kalentgilde i Arsherred	142.
VIII. Præsten Saxe Jensen Eigbys Optegnelser	149.
IX. To Breve fra Dav. Grønlund til Klevenfeldt	154.
X. Bemærkninger om Afhandlingen: „Altertavlen i Fruekirke i Odense“, af <i>J. P. F. Köningsfeldt</i>	158.
Tillægsbemærkning af <i>Samme</i>	352.
XI. Vedkommende Riber Domkapitel før Reformationen, af Overlærer <i>J. Kinch</i>	336.
XII. Efterretninger om de trondhjemske Bisper i 16de Aarhundrede, ved <i>Udg.</i>	340.
XIII. Om Superintendentens Stilling efter Reformationen, ved <i>Udg.</i>	350.
XIV. Præsten Lars Brøllunds Optegnelse om sit Levnet, ved <i>Udg.</i>	480.
XV. Af Baarse Herreds Præstekonvents Protokol, ved Pastor <i>J. C. R. Lund</i>	489.
XVI. Nogle gejstlige Sager fra Thyrsting Herred, medd. af Provst <i>J. L. Rohmann</i>	493.
XVII. Præster ordinerede af Biskop Jesp. Brochmand 1639 —44, ved <i>Udg.</i>	500.
XVIII. Om Mag. Nicolaus Ruffus, af Overl. <i>J. Kinch</i>	511.
XIX. Bidrag til Hans Gaases og hans Families Historie, medd. af <i>J. L. Rohmann</i>	649.
XX. Ytterligere Bidrag till Christiørn Pedersens Historia, af <i>C. Sonnenstein Wendt</i>	655.
XXI. Bestemmelse om Gudstjenesten i Kbhvn 1644, ved <i>Udg.</i>	659.
XXII. To Breve fra Biskop Thomas Kingo, medd. 1. af <i>Udg.</i> 2. af Dr. <i>P. W. Becker</i>	662.
XXIII. Om den flensborgske Psalmebog, medd. af Cand. philol. <i>P. Sejdelin</i>	665.
XXIV. Ribe Arkidiakonats Indtægter ved Reformationen, medd. af Cand. phil. <i>C. M. A. Matthiessen</i>	668.
XXV. Et hidtil ubekendt Skrift fra Reformationstiden, ved <i>Udg.</i>	673.
XXVI. Noget af D. Ped. Palladius, ved <i>Udg.</i>	681.
Rettelser og Tillæg	700.
Navne- og Sagregister	701.